

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Apărarea Regelui și a Regatului.

Sibiu, 20 Iunie n.

Când a murit baronul Bánffy Dez-ő, fost ministru-president al țării, unul dintre intimii sei a făcut destăinuirea în coloanele unui ziar mare budapestar, că Coroana i-a legat mâinile în chestia de naționalitate, impunându-i o tratare mai omenească cu naționalitățile nemaghiare din patrie. Și cum baronul Bánffy era prea odios în fața naționalităților, mai ales a Românilor și a Sașilor din Ardeal, Coroana nu s'a învoit, ca Bánffy se fie totodată și ministru de interne, cum dorea el, ci la ministerul de interne a fost numit alt titular. Acelaș intim al lui Bánffy spunea apoi, că Coroana a pus tuturor guvernelor maghiare, și mai înainte de Bánffy, condiția împăcării naționalităților nemaghiare.

O condiție, pe care însă nici unul dintre guvernele din trecut ale țării noastre nu a împlinit-o, pentru că n'a voit să o îplinească. Din contră, fiecare guvern a căutat să înăsprească și mai tare raporturile, se agraveze și mai mult situația pentru popoarele nemaghiare din statul ungar.

Ceice cunosc activitatea parlamentului nostru dela legarea dualismului încoace vor ști, că afară de legea de naționalități, legea despre inarticularea mitropoliei noastre, și legea despre instrucția publică, tăcută de marele bărbat de stat baronul Eötvös, — nu este lege adusă de legislațiunea țării, care se fie favorabilă naționalităților nemaghiare din patrie, ci toate sunt îndreptate în contra lor, luându-le rând pe rând și puținele drepturi pe cari le-au fost câștigat pe urma înțelepciunii lui Deák și a baronului Eötvös.

Maghiarii aveau totdeauna o opoziție însemnată în dietă; dar afară de unul singur dintre ei, de *Mocsáry Lajos*, nime nu și-a deschis

gura în favorul naționalităților și nime nu a combătut, ba din contră, toți au aprobat și aplaudat măsurile excepționale ce se luau în contra popoarelor nemaghiare, răsunând în pustie și glasul pușinilor deputați pe cari îi aveau noi în dietă și cari le spuneau Maghiarilor: „băgați de seamă, că stabiliți precedente periculoase cu măsurile excepționale, pentru că astăzi le luați în contra naționalităților nemaghiare, iar ca mâine ele vor fi luate în contra voastră”.

Am ajuns acum se vedem împlinită prorocia aceasta. Ministrul de justiție, domnul Balogh Ierő, a prezentat dietei un proiect de lege, în care se cuprind dispoziții luate de drept în contra Maghiarilor, adică în contra unora dintre ei. E legea despre „*vătămarea Regelui și despre atacurile îndreptate în contra instituției regatului*”, legea pe care dieta a votat-o în ședința de ieri, Joi, după o temeinică motivare a ministrului de justiție.

Scopul legii este împedecarea lățirii ideilor republicane și revoluționare, — idei, cari la naționalitățile nemaghiare nu au aflat pat cald niciodată, pentru că pentru ele *Rege și Regat* sunt noțiuni sfinte, — și dispozițiile aspre cuprinse în lege sunt pe scurt următoarele:

„Celce vatămă persoana Regelui, ori îi critică faptele în mod ofensător, se pedepsește cu închisoare până la doi ani, cu pierderea oficiului și cu suspendarea exercierii drepturilor politice. Celce comite delictul acesta prin presă, ori în publicitate cu graiul, se pedepsește cu închisoare până la trei ani, amendă până la patru mii coroane, pierderea oficiului și a drepturilor politice. Iar cel ce inițiază vre-o mișcare pentru sistarea instituției regatului, o organizează sau conduce, precum și celce ia parte la astfel de mișcări, și celce pe calea presei atacă regatul în scopuri politice, ori

atacă în contra regatului, se pedepsește cu temniță până la cinci ani, amendă până la patru mii coroane, pierderea oficiului și a drepturilor politice. *În toate aceste cazuri de delict e competent să judece tribunalul regesc din orașul în care se află tablă regească*”.

Dispoziția aceasta din urmă e cea mai însemnată. Guvernul nu are decât încredere în curțile cu jurați, cari de regulă achită pe cei ce se ating de persoana Majestății Sale, ia deci dela ele dreptul de a se mai pronunța în astfel de procese, pe cari le trece în competența judecătoriilor ordinare. N'are deci acum nici guvernul încredere în aceleași curți cu jurați, în cari nu am avut nici noi încredere nici odată, pentru că ele făceau politică, nu dreptate, osândindune pe noi fără nici o cruțare, și achitând pe Maghiari fără nici un scrupul. Si n'au fost și nu sunt de încredere curțile cu jurați pentru că au fost rău alcătuite din capul locului, făcându-se cu neputință și altora să facă parte din ele, decât numai Maghiarilor.

Iată deci cum se reshună lucrurile, când nu sunt făcute după dreptate și cu gând bun. Trebuie să fie luate acum măsuri excepționale, trebuie să se facă lege specială pentru îndreptarea lor barem în parte. Pe noi nu ne privește lucrul și nu ne supără. Ba credem că nu esagerăm când spunem, că opiniunea publică nemaghiară din patrie ar fi primit cu o sat sfacție și mai mare legea din întrebare, dacă se luau dispozițiuni în ea, că peste tot activitatea curților cu jurați să sistează în procese de presă, cari se trec în competența judecătoriilor ordinare, — pentru că în cazul acesta am fi scăpat barem pentru viitor de multe sentințe nedrepte, aduse pe baza verdictelor dictate de sentimente politice, nu de dreptate, ale curților maghiare cu jurați.

Vorbirea deputatului Dr. T. Mihali.

La declarațiunile contelui *Tisza István*, făcute Joi în dietă în chestia de naționalitate, a răspuns imediat domnul Dr. *Teodor Mihali*, presidentul clubului parlamentar naționalist, spunând următoarele:

„Dl ministru-presedinte în vorbirea sa acum rostită a declarat categoric și a desăfășurat în mod clar, că guvernul actual este continuarea celui demisionat și că nici vorbă nu poate fi de vre-o schimbare de sistem, fiindcă s'au schimbat numai persoanele. În urma acestei declarații a dlui prim ministru găsesec de prisos să atît mai pe larg motivele pentru cari am fost cu neîncredere față de guvernul trecut și suntem cu neîncredere față de ministeriul actual.

Una din cauzele principale pentru cari am fost cu neîncredere, a fost că nu a înfăptuit reforma electorală în acel înțeles cum a promis alegătorilor săi și n'a satisfăcut acelei dorințe exprimate în diferite declarațiuni regale, ca păturile largi ale populației să intre în cadrele politice ale țării. Convingerea noastră este, că legea nouă electorală e reacționară și că ea nu se va putea introduce în viața publică, din cauză că este peste măsură complicată.

Afară de aceasta am fost cu neîncredere față de guvernul demisionat și din cauză, că n'a știut conduce treburile țării și ale parlamentului așa ca în parlament să se poată susține o viață normală și în adevăr parlamentară. Eu nu caut acum ce e cauza acestei stări parlamentare, țin să constat numai, că noi nu putem urma și susține o politică de felul celei care a putut da naștere unei astfel de stări anormale. E fapt netăgăduit, știe țara întreagă și toată lumea, că atât în țară cât și aici în parlament e o criză gravă, ale cărei efecte rele se resimt nu numai în viața publică politică, ci și în cea economică. Avem criză nu numai politică, ci și economică și financiară.

E datorită guvernului, câtă vreme stă pe bază constituțională, să facă tot posibilul ca aici să se restabilească viața normală parlamentară.

Aceste sunt considerațiunile generale, pentru cari am fost cu neîncredere față de guvernul precedent, și d. prim-ministru în vorbirea sa de program nu ne dă nici cea mai mică lămurire, cum crede d-sa că va remedia această criză și cum va repara greșala guvernului precedent.

Ce privește chestia naționalităților nemaghiare, d. prim-ministru a ținut să facă unele declarații; regret însă, că în expunerile d-sale nici până acolo nu s'a extins, ca

pile s'a dat lupta pe mare, care s'a sfârșit cu învingerea grecilor. S'au mai luptat grecii cu Persii la Platea, cu Cartagenii la Sicilia. Acum grecii învinseseră pretutindenea.

Atena după Salamis. Temistocle nu s'a mulțumit cu învingerile câștigate asupra Persilor, el a continuat lupta contra acelora, dar venind în neînțelegere cu Aristide — el fu exilat în Persia, unde și muri. Nu mult după aceea moare și Aristide, iar copiii lui rămân săraci. După moartea lui Aristide relua firul luptelor cu persii Cimon, care alungă și cele de pe urmă rămășițe de Persi. Lui Cimon i-a urmat Pericle. Sub conducerea acestuia Atena ajunge la culmea puterii politice.

Războiul Peloponezic. Atenienii nu s'au mulțumit cu cele dobândite în epoca pericleiană, ci văzând că cu străinii n'au a se mai lupta, au început neînțelegeri între ei pentru hegemonie. Lupta s'a dat mai cu seamă între Sparta și Atena, în care luptă Alcibiade a jucat rol de conducător, când la Sparta, când la Atena. Când însă Spartanii au ales pe Lisandru în fruntea armatei, acesta bătut pe Atenieni, Atena fu cuprinsă, zidurile ei dărâmate constituția ei stearsă.

Hegemonia spartană. După căderea Atenei, Spartanii ajunseră stăpâni Greciei, ei delăturară constituția și o înlocuiră prin o oligarhie, în urma căreia ei însși s'au ruinat. De slăbiciunea aceasta a Spartanilor s'au folosit statele grecești subjugate, pen-

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Urmare.)

Urmasii lui Solon. După depărtarea lui Solon partidele iarăși s'au resvrătit, mai ales nobilimea a încercat a ajunge iarăși la putere. Urmasii lui Solon, Pisistrate o silă să țină legile, însă fii lui Hipias și Hiparch au ajutat năzuințele nobililor și apoi au fugit în Azia mică. Pe când nobilimea ajunse la putere, Cleistenes surpă pentru todeauna aristocrația și dete poporului o organizație nouă constituțională.

Statele mai mici. Afară de Sparta și de Atena, mai erau în Grecia o multime de state, cari unele se luau după Sparta, unele după Atena în ale organizării; toate însă aveau o constituție democratică. Statele grecești n'aveau legătură între ele, fiește care își temea neatarnarea sa; cu toate acestea își aveau unitatea lor de spirit, de dragoste către libertate, își aveau întocmirile lor comune, jocurile naționale, amficioniile și oracolele.

Jocurile naționale. Cele mai vestite erau jocurile olimpice, cari se sărbau totdeauna la 4 ani în Iunie, pe șesul dela Olimpia, unde se adunau toți aceia cari

voiau să se întrecă în fugă, în salturi, trântă, luptă. Se adunau oratori, poeți, filozofi, cari își citeau scrierile lor. Cei învingători erau premiați cu cunună de maslin și petrecuți în mod sărbătorec la locul nașterii lor. Mai erau apoi jocurile pitice, nemeice și istmice.

Amficioniile. Aceste erau nește întovărașiri pentru scutirea templelor, cărora mai târziu li s'a dat și drept internațional.

Oracolul. Grecii credeau că zeii descoper unor oameni tainele viitorului. Din credința aceasta au izvorât întocmirea oracolelor. Cel mai însemnat oracol era oracolul dela Delfi, unde la o gaură de pământ din care eșeau abori înecători proorociile le făcea o femeie, iar preoții scriau ce vorbește ea și din vorbele lor borborosite ticluiau profeția. Mai târziu însă și-au pierdut însemnătatea aceste oracole, căci poporul s'a deșteptat și a aflat, că preoții proorocesc după placul celui ce plătea mai bine.

Războaiele cu Persii. Tiranii, cari stăpâneau coloniile grecești, erau supuși regelui din Persia. Orașul Milet însă alungându-l tiranul a venit în ceartă cu Persii, în urmarea căruia Grecia s'a încercat în luptă cu Persia. La început a învins Grecia, dar mai târziu armata persiană și mai ales neuitrea i-a zdrobit, și multe orașe ionice au fost cuprinse de Persi. Urmarea cea mai însemnată a acestor lupte a fost hotărârea regelui Dariu de a cuceri întreaga Grecia.

Expediția lui Dariu. Prima expediție a grecilor a fost condusă de Mardoniu, gine-rele lui Dariu, dar fără rezultat, căci un vifor puternic a nimicit flota persiană, iar armata de pe uscat a fost zdrobită. Dariu a pregătit a doua expedițiune. Cu o armată de 110 mii sub conducerea lui Datis și Artafarnes trecu marea, supuse toate insulele, iar orașul Eretria îl dărâmă. Atenienii neprimind ajutor dela alte state grecești cu o armată de 10 mii îi așteaptă sub conducerea lui Miltiade la Maraton, unde prin istețime zdrobiră pe persi și i alungară luându-le 7 corăbii. Astfel o mână de oameni înflăcărați de dorul libertății au bătut o oaste mare, și așa s'a adevărit, că nu mulțimea trage în cumpănă, ci înflăcărarea pentru bunurile naționale.

Aristide și Temistocle. Miltiade nu s'a îndestult cu reușita, ci iarăși a pornit luptă contra Persilor, dar acum fără rezultat, căci a fost bătut și condamnat a plăti despăgubire. Lui i-au urmat Aristide și Temistocle. Ambii au fost caractere și ambii au știut să scape patria de primejdie, dar trăiau în neînțelegere din pofta de mărire.

A treia expedițiune. Această expedițiune a fost condusă de fiul lui Dariu, de Xerxe, care a atacat Grecia cu aproape 2 milioane de ostași. Grecii i-au așteptat sub conducerea lui Leonida la pasul Termopile, unde grecii era să învingă, de nu-i trada un grec cu numele Efialte. După lupta dela Termo-

să declare măcar atâtă, că va respecta legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, art. XLIV 1868, care e sancţionată de Majestatea Sa, şi că dispoziţiile favorabile pentru naţionalităţi ale acestei legi le va aplica; cu atât mai puţin a declarat că va recunoaşte, va asigura pentru naţionalităţile nemaghiare toate acele drepturi, cari sunt necesare pentru susţinerea individualităţii lor naţionale şi pentru dezvoltarea lor culturală şi economică. De altfel pot afirma că din 1868 fiecare guvern şi fiecare ministru preşedinte a promis cu ocaziunea prezentării sale în parlament, că va rezolvi chestiunea naţionalităţilor şi că vor purcede faţă de naţionalităţi în mod legal, drept şi echitabil. Durere însă, nici un guvern nu şi-a împlinit promisiunea, şi nu numai că nu au remediat doleanţele naţionalităţilor, ci din zi în zi s'a înrăutăţit situaţia, astfel încât naţionalităţile sunt puse azi cu desăvârşire la discreţia judecătorilor şi a administraţiei. (Baronul Podmaniczky Endre: Frazz) Nu am obiceiul să uez de fraze, nu sunt omul care să facă declaraţii neobicinuite. Tot ce am zis, durere, pot să repet şi să susţin din experienţă şi din adâncă convingere.

E adevărat, că guvernul precedent a promis, că deşi noi suntem în opoziţie şi deşi e cu aversiune faţă de partidul nostru, totuşi va sana toate doleanţele, cari în baza legilor, a dreptăţii şi a echităţii se pot sana. Dar cu durere a trebuit să constatăm că aceste nu numai nu le-a sanat, ci din contră ele s'au tumultuit în aşa măsură, încât azi nici măcar la altarele sfinte nu putem fi în linişte (vii desaprobari), pentru că şi acolo intră jandarmii şi administraţia. Şi vedem, că, acum şi vetrele familiare ni se înfiază. (Vii desaprobari). Pot să citez fapte concrete, căci e bine cunoscut, că jandarmii urmăresc acum din casă în casă numele acelor, cari acum anul, în 29 Mai au luat parte la congresul din Alba-Iulia. Au fost peste 12 mii de oameni de faţă la acel congres, ţinut cu concesiunea guvernului; hotărârile congresului au fost publicate în toate ziarele, şi cu toate acestea acum sunt urmăriţi şi întrebaţi aceia, cari au luat parte că „cine a fost raportor“ şi cine a făcut acolo propuneri.

Nu vreau să aduc, drept răspuns intreruperilor, mai multe cazuri concrete, pentru că am voit numai să reflectez pe scurt la vorbirea dlui ministru-preşedinte. Noi din parte ne dorim o stare pacinică, căci după o lungă răskoare ori cine, şi după multe suferinţe, fiecare doreşte o stare mai liniştită (aprobari), dar aceasta nu depinde de la noi, ci depinde de la guvern şi de la organele subalterne, ca să aibă faţă de popoarele nemaghiare o ţinută politică legală, dreaptă şi echitabilă.

După cele experiate, cu greu putem crede că în această privinţă viirea dlui prim-ministru înseamnă un alt sistem şi că se apropie o schimbare în această privinţă.

Astfel, atât din punct de vedere general politic, cât şi din punctul de vedere al chestiunii naţionalităţilor, nu putem avea şi nu avem încredere în acest guvern.

A răspuns contele Tisza, că ia cu bucurie la cunoştinţă declaraţia, că oratorul doreşte pacea. Dar nu despre pace e vorba, căci pacea există, ci despre crearea unei armonii, care se asigure cooperarea tuturor la rezolvarea politice de stat. Aci se cere muncă grea de la toţi, pentru a se putea delătura neînţelegerile.

tru a se scăpa de sub stăpânirea lor. Astfel în Atena o făcură aceasta Trasibulus, în Teba Epaminonda scuturându-se de sub jugul Spartanilor. Statele greceşti rămaseră în urma războaielor acestora slăbite. Filip II, regele Macedoniei, s'a folosit de slăbirea şi-i supuse, iar Filip fu ales de conducător al grecilor pregătindu-se a porni războiul contra Persilor, însă aceasta nu o putu îndeplini, căci fu ucis de muşterea lui, de Olimpia.

Alexandru cel mare. Lui Filip i-a urmat fiul său Alexandru, care se plăngea până tatăl său era în viaţă că nu-i rămâne nimic de cucerit. După moartea lui Filip, Alexandru potolind războaiul îndreptat contra sa, a fost ales comandant al oştirilor contra Persilor. Alexandru cu o armată de 35 mii a pornit contra lor şi în prima luptă a şi învins. A doua luptă o dădu la Isus, unde armata Persilor era condusă chiar de Dariu; dar Alexandru învins şi aici şi astfel ocupă nunumai Persia, ci înaintă până la India. După aceasta Alexandru în etate de 33 de ani muri. După moartea lui Alexandru imperiul grecesc s'a împărţit în mai mai multe state, cari mai târziu au ajuns sub stăpânirea Romei.

Starea economică. Agricultură la greci era foarte neglijată, meseriile în dezvoltare, iar comerţiul înfloritor. (Va urma).

Congresul reuniunilor femeilor române.

La iniţiativa luată din partea reuniunii femeilor române din Braşov, şi mai ales a vrednicei ei presidente, a doamnei Maria Baiulescu, s'a ţinut luni şi Marţi congresul reuniunilor femeilor române, în Braşov. Au participat la congres reprezentante dela 23 de reuniuni de femei române din ţară, şi alte opt reuniuni au trimis adrese de aderenţă la conclusele ce se vor lua.

Şedinţele congresului s'au ţinut în sala festivă a liceului nostru din Braşov. Publicul a participat întâi la serviciul divin, celebrat în biserica Sfântului Nicolae din Scheiu, prin protopresbiterul Dr. Vasile Saftu, apoi la orele 11 dimineaţa, luni după ziua Pogorării Duhului Sfânt, a umplut sala frumos decorată a liceului.

Deschiderea congresului a făcut-o la orele 11 din zi doamna Maria Baiulescu, preşedinta reuniunii femeilor române din Braşov, prin o vorbire remarcabilă, în care a schiţat scopul şi agendele congresului.

A mulţumit pentru convocarea congresului, în numele reprezentantelor celorlalte reuniuni, doamna Elena Hossu-Longin, apoi a urmat constituirea congresului. Cu agendele de secretar al doilea a fost încredinţat dl Dr. Horia Petra-Petrescu.

Se face constatarea reprezentantelor diferitelor reuniuni femeieşti române din patrie. Reuniunea gr.-ort din Sibiu a fost reprezentată prin doamna Catinca A. Bărbăntu, iar cea gr.-cat. prin doamna Elena Isacu.

Presidenta congresului enunţă apoi decretarea în principiu a constituirii femeilor române din Ungaria într-o corporaţiune comună. Presintă în privinţa aceasta un proiect de statute, cari vor fi dezbătute în congres. În urmă se aleg două comisii, una pentru studiarea statutelor şi alta pentru studiarea celorlalte chestiuni puse la ordinea zilei, cari erau următoarele:

a) Problema educaţiunii ficele noastre. b) Cultivarea sentimentului religios şi îngrijirea lăcaşurilor sfinte. c) Cultivarea industriei naţionale femeieşti şi păstrarea şi perfecţionarea motivelor naţionale. d) Educaţiunea sistematică în gospodărie şi în industria casnică. e) Instituţiunile filantropice, anume, îngrijirea bolnavilor, a celor lipsiţi, a celor săraci. f) Chestiunea înfiinţării unui mare orfelinat.

Doamna presidentă, Maria Baiulescu, a citit un amănunţit studiu asupra tuturor acestor chestiuni, dând invitaţiuni preţioase cu privire la fiecare din ele.

Înainte de a se încheia şedinţa se cetesc telegramele de felicitare şi aderenţă, între cari se afla şi a Exceleştiei Sale înalt-preasfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru Ioan Meşianu, de cuprinsul următor:

„La întrunirea primului congres al reuniunilor femeilor române şi la marea problemă ce şi-a ales împlărea binecuvântarea cerului şi Mitropolitul Ioan Meşianu“.

Şedinţa s'a încheiat la orele 12 şi un sfert.

La ora unu şi jumătate s'a ţinut banquetul, în sala redutei oraşeneşti. Toaste au rostit: doamna M. Baiulescu, doamna Elena Pop din Blaj, domnul Ioan Lengheru, dl Dr. Vasile Saftu, apoi doamnelor: Constanta Hodoş (Bucureşti) Maria Popescu (Braşov) şi Sevastia Davidescu, născ. Murăşanu.

Banquetul s'a terminat la orele 4. d. a.

Publicul a vizitat apoi internatul orfelinat din Braşov, iar sara a participat la reprezentaţia teatrală dată de reuniunea de cântări din Braşov. S'a reprezentat „Şezătoarea“ dlui Dr. I. Brediceanu şi opera „Cavalleria rusticana“ cu doamna Veluria Triteanu şi cu domniile Mărcuş şi Folescu.

Reprezentarea a fost foarte succasă şi tuturor debutanţilor li s'au făcut ovatiuni şi cadouri în flori.

Şedinţa a doua a congresului s'a ţinut Marţi, la orele 11. S'au citit mai multe scrisori şi telegrame, apoi s'a intrat în ordinea de zi.

În numele comisiei esmise pentru cenzurarea statutelor propune doamna Elena Hossu Longin primirea proiectului de statute, cu unele modificări.

Se primeşte, imputernicindu-se comitetul provisoriu, ca eventuale modificări cerute de ministru se le esecute singur, fără a mai convoca congresul.

În numele celeilalte comisii raportează pe larg doamna Eugenia Torăşianu şi propune, ca programul de muncă, elaborat de doamna Maria Baiulescu şi completat de comisiune, se fie tipărit şi trimis tuturor reuniunilor spre studiere. Fiecare reuniune are însă în jumătate de an să-l retrimită la Braşov, cu eventualele observări şi întregiri.

Se primeşte. Viitorul congres se decide a se ţine în Sibiu.

Comitetul provisoriu se alege astfel: Presidentă doamna Maria Baiulescu, vice-

presidente: doamnele Maria Cosma (Sibiu) şi Elena Hossu Longin (Deva). Cassieră: doamna Virginia Vlaicu. Secretară: doamna Sidonia Petrovici. Membre în comitet: doamnele Catinca Bărbăntu, Elena Săbădeanu, Ana Filip, Paulina Rădulescu, Sofia Beles, Elena Pop născ. Maniu şi Elena Meşianu. Suplente: doamnele Maria Moldovan, Ana Pop de Lămeni şi Lucreţia Murăşanu.

Presidenta declară congresul de încheiat, iar doamna Elena Meşianu mulţameşte presidentei pentru activitatea dezvoltată şi pentru buna conducere a congresului.

Membrele congresului s'au fotografiat apoi, şi s'au întrunit la o masă comună în localităţile „casei de tir“, unde au sărbătorit în bună animaţie succesul congresului.

Cronică pedagogică.

Importanţa aranjării producţiunilor şcolare.

Lucrare citită în conferinţa trilaterală învăţătoarească din tractul Târnava-mică.

În cadrul activităţii extraşcolare ocupă un loc de frunte producţiunile şcolare. De o netăgăduită valoare sunt aceste producţiuni din mai multe puncte de vedere. Căci după o muncă de mai multe luni, făcută pe băncile şcolii, o serbătoare şcolară la timp binevenit şi potrivit e un fel de creaţie sufletească şi pentru elevi şi pentru învăţător.

Pentru elev, căci li se dă posibilitatea de a-şi arăta aptitudinile lui sufleteşti înaintea mai marilor sei, căpătând totodată încredere şi curaj în munca pe care o prestează, când vede bună-oară cum bătrâni şi tineri la o altă lă aplaudază sau îl laudă în urma succesului obţinut pe urma unei declamări sau în urma rolului din o piesă de teatru şcolară.

În urma acestora încrederea în puterile lui proprii creşte mereu, ear devenind el om mare, va deveni folositor societăţii din care face parte. Insu-mi am avut ocaziune de a vedea bărbăţi cu familie, cari s'au angajat ca diletanţi având o deosebită plăcere spre a juca teatru. Imi aminteam apoi de anii de şcoală, când învăţătorul pune pe elev să reciteze o poezie la examen, sau să ţie câte o mică allocuţie la adresa protopopului. Dar să nu merg departe. Eram în clasa a 4 primară când declamam poezia Toma Alimoz, Movila lui Burcel şi altele şi ce mândru eram înaintea colegilor mei, căci poate eram unul dintre cei mai buni declamatori ai clasei, având o deosebită atracţie spre acest lucru.

Prin aranjarea producţiunilor şcolare elevii cu roluri impun înaintea colegilor lor şi astfel se naşte şi între ei emulaţie, ba şi cei mai săbuzi se silesc a-şi da concursul şi a satisface aşteptărilor. Acest lucru l-am observat la copiii mei în şcoală, la declamarea poeziilor. Era deajuns să provoc pe 2—3, ca apoi ei de ei să se anunţe la declamări. Prin aranjarea acestor producţiuni li se măreşte şi dorul de carte, încep să o îndrăgească, fac cunoştinţă cu lucruri nouă, li se age este mintea, li se nobilitează inima atragându-i spre ce e frumos, plăcut şi nobil.

Dar şi învăţătorul în urma producţiunilor şcolare ce le face cu copiii îi câştigă stima şi vaza între săteni, văzând poporul în el pe omul, care e chemat a delătura întunerecul neştiinţei din naintea celor, cari li s'au dat lui spre îngrijire.

De vreo 3 ani încoace de când s'a pus pe tapet în conferinţele învăţătoareşti chestia activităţii extraşcolare, se simte în sinul învăţătorimii noastre o vie mişcare pe terenul producţiunilor şcolare. Mai ales că în acest timp a intervenit şi Consistoriul prin cercelările sale. Anume în cercelariul din 25 Noembrie 1910 Consistoriul obligă fiecare şcoală confesională să îşi aibă hramul ei. În o zi anumită din an să se serbeze hramul şcolii, cu care ocaziune să se dea şi producţiune şcolară cu elevii.

În urma acestui ordin ni se dă posibilitatea a aranja cu elevi producţiune, care să conţină din cântări, teatru de şcoală, declamări, dialoguri; ear preotul sau învăţătorul are să ţie înaintea poporului câte o cuvântare sau disertaţie, fiecare din sfera lui de activitate.

Etă dar cea mai binevenită ocazie de a se produce elevii înaintea publicului şi de a auzi sătenii din gura conducătorilor lor sfaturi bune şi folositoare!

Har Domnului, că am găsi din ce să alcătuim programul producţiunilor şcolare. Ne producem cu cântări în cor, dacă nu în mai multe voci, cel puţin în o voce, căci avem cântări bisericesti şi lumeşti destule spre a le cânta cu elevii. Apoi cu piese teatrale uşoare, făcute anume pentru ei, de cari însă durere avem prea puţine, ear cari sunt, sunt traduse şi localitate din alte limbi şi nu tocmai potrivite gradului de pricepere

a elevilor şi a mediului în care trăim noi, cum sunt câteva numere din Biblioteca românească ce apare în Bucureşti.

O piesă teatrală bună este: „În sat la Targuieşti“, scrisă de Virgil Oniţ, directorul gimnaziului din Braşov şi apărută în Biblioteca Asociaţiunii, apoi „Nunta lui Parjol“ de Iosif Vulcan. „Asociaţiunea“ ar fi chemată în primul loc să ne dea în biblioteca ei câteva numere cu piese teatrale şcolare.

Dialogari şi trilogari avem mai multe. Poesii pentru copii avem, deşi şi în genul acesta suntem destul de săraci. O carte potrivită este „Pentru copii“ de dna Elena Farago, apărută anul trecut în tipografia „Ramuri“ în Craiova. — Scriitoarea în versuri drăguţe arată gingăşia şi naivitatea micilor copilaşi.

Cu această ocaziune preotul şi învăţătorul vor ţine înaintea celor adunaţi câte o conferinţă din domeniul vieţii religioase, sau din domeniul pedagogiei, din literatura populară, din istorie, economie, igienă; vor vorbi despre lux, alcoolism, grădinarit, despre legile ţării. Se pot ceti bucaţi de cetre din autorii noştri clasici şi poesii din poezii noştri de sam, însă stându-se asupra limbii frumoase poetice. Aici ne mai putem ajuta cu „Biblioteca Asociaţiunii“ sau cu conferinţele populare ale lui Gheorghe Coşbuc scrise anume spre acest scop, din însărcinarea ministrului român. O carte de valoare mare este: „Contribuţii la munca pentru ridicarea poporului“, de Sp. Popescu. E o carte plină de sfaturi şi îndemnuri înţepete la adresa învăţătorilor şi preoţilor noştri. N'ar trebui să lipsească de pe masa nici unui cărturar de la satele noastre.

Cu durere am constatat, că în protopopiatul nostru numai într-o singură şcoală s'a prăznuit hramul şcolii, în celelalte nu.

E timpul, ca să se ia dispoziţii din partea celor chemaţi şi să se desăgeze o zi de prăznire pentru hramul şcolii la fiecare şcoală din tract, căci această serbătoare e de importanţă cu mult mai mare de cum s'ar crede. Trebuie să i se dea timbrul unei adevărate serbări naţionale, câtă vreme puţinele noastre serbări naţionale nu le putem prăznui după cum ar trebui, căci amintirea lor stă încă închisă în culele ascunse ale sufletului nostru răcăjt...

O altă producţiune şcolară se poate face cu ocaziunea serbătoarei paserilor şi a pomilor. Consistoriul a dat în 14 Aprilie 1911 un cercular, prin care însărcinează învăţătorii noştri a ţine în fiecare primăvară o serbătoare a paserilor şi a pomilor. Fiindcă în şcolile noastre confesionale de vre-o câţiva ani încoace ştiinţele naturale sunt de tot neglijate, consistoriul a aflat de bine, că fiecare şcoală să jertfească o zi pentru serbătoria paserilor şi a pomilor, unde copiii în mijlocul naturii li se dă ocaziune a vedea şi a învăţa multe lucruri frumoase şi interesante pentru ei.

Orizontul îngust al sufletului lor se lărgeste în mijlocul naturii splendide şi bogate. Cu ocaziunea excursiunilor şcolare eu cred că fiecare a făcut experienţă, că ce impresionat e sufletul copilului în mijlocul naturii, care cu darnicie îşi imparte darurile sale bogate. Şi serbătoria paserilor şi a pomilor e o producţiune şcolară făcută nu între 4 pereţi îngusti ai şcolii, ci afară în liber. Şi în cadrul acestei serbări se pot aranja coruri cu elevii, dialoguri, declamări, jocuri, gimnastică şi apoi prelegeri despre folosul paserilor şi al pomilor, se pot ceti legende despre ele etc. Ba se poate face şi mai mult. Măreţia naturii şi fenomenele ei ridică sufletul copilului în sfere mai înalte divine, făcându-i elevii o idee mai clară despre cel ce „astrii îndreaptă“ şi lumile le cârmueşte (vorba poetului Vişnuţ), despre Dumnezeu. Tot aici putem trata lecţii de istorie, geografie, ştiinţele naturale, căci natura este o carte deschisă; deci dela învăţător depinde ca să o ştie da în mâna elevilor spre a se putea folosi de ea.

Din această carte mare a lui Dzeu, copilul îşi poate câştiga o mulţime de cunoştinţe. Observând tot ce se petrece în natură, va avea intuiţii clare şi multe despre lumea esterioră. Căci „copilul e peste tot ochi, el are o putere de privire fără samăn“, zice un învăţat francez.

Ca serbarea paserilor şi a pomilor să fie mai impunătoare, e bine să fie în zi de serbătoare, ca să poată lua parte şi popor cât de mult. Sătenilor li se va vorbi despre pomi: plantarea, îngrijirea şi foloasele ce le aduc ei. Se vor planta la un loc potrivit pomişori aduşi de elevi. Aici în liber se va vorbi mai bine ţăranilor din domeniul economiei: despre grădinarit, viţa de vie, cereale, despre foloasele cari le aduc maşinile în economia câmpului etc.

E bine şi potrivit dacă la această serbare se aliază 2 şcolae la o altă, după cum am aflat că s'a făcut lucrul acesta în anul acesta şi în tractul nostru. Prin asta i se dă o însemnătate mai mare serbării.

Am arătat, că şi în cadrul acestei producţiuni şcolare se poate face mult şi aran-

Lucafaarul, revistă pentru literatură, artă și știință, Nr. 11, 1913, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu: Silistra. Dr. Gh. Murnu: Expediția a 12 a Tinerimii artistice. S. O. Iosif: Cântec (poezie). I. Agărbiceanu: Inspecție. Gheorge Duma: Aeternum vale (poezie). Ion Iosif Schiopol: Românii din America. Maria Cuntan: Cuvinte sufletești (poezie). I. Agărbiceanu: Arhanghelii (roman). * * Așteptare (poezie). Dări de seamă: D. Tomescu: Al. Cazaban: Intre femeie și pisică. Cronici: Ion Greco: Semne de descompunere. D. N. Ciotori: Câteva chestiuni literare. Adrian Corbul: Scrisoare din Franța. E.: Operă românească în Sibiu. Victor Stanciu: Chestiuni de Fiziologie. Însemnări: Protocolu dela Petersburg. Ady Endre. Școli călătore. Liga Culturală. Spicuri. — Pentru fondurii ziaristilor. Posta Redacției. — Bibliografie.

Szám. 1811/1913 pret. (131) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Kisapold** (cercul Szerdahely comitatul Szeben), dotat cu 1000 cor. salar anual prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții, la acest post, a-și înainta cererile lor, instruite conform §-6 art. I. din 1883 respective §-3 art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acum subsemnatului oficiu pretorial până în **9 Iulie 1913.**

Cunoașterea în vorbirea și scris a limbii românești se recere necondiționat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Szerdahely, la 16 Iunie 1913.

Primpretorul cercual.

Dr. Bruckner**Concurs.**

Pentru întregirea postului de **cantor** în parohia **Brașov-Cetate**, în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cor. 1000 salar, plătit în rate lunare anticipative, plus venitele cantorale în sumă de aproape 200 cor.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului parohial în termenul deschis, iar concurenții se vor prezenta în vre o Duminică sau sârbătoare în biserică pentru a cânta și arăta dexteritatea în tipic.

Nou alesul va fi obligat a ține în fiecare zi utrenie și vecernie, iar Duminică sârbătoare și Vinerea eventual și în alte zile și liturghie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 15/28 Maiu 1913.

Dr. Emil Dan
secretar.**Dr. N. Vecerdea**
președinte.**Dr. Vasile Saftu**
protopop.

(132) 1-3

Nr. 462/1913.

(125) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a II-a **Ațintis**, în senzul înaltei rezoluțiuni conzistoriale Nr. 2101 Bis. 1913, se publică concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post, care este a se ocupa definitiv la 1 Iulie 1913., sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, și anume în suma de 1600 coroane.

Reflectanții își vor așterne rugărilor lor concursuale, instruite conform normelor din vigoare, în termenul indicat, la acest oficiu, și sunt poțiti a se prezenta în parohie, — pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare, — spre a celebra, cânta, și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 20 Maiu 1913.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parohial conserent

Jovian Murașanu
protopop.

Nr. 279/1913.

(128) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători dela comunele mai jos înseminate din protopresbiteratul Lupșa se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Orești**, salar fundamental 1000 coroane, solvibil: 300 coroane dela comuna bis, sericească și 700 coroane ajut. de stat relut de grădina 20 coroane și cvartir corespunzător în natură. În caz de a forma cor bisericesc, viitorul învățător va primi remunerația ce i-o va satori comitetul ulterior.

2. **Runc**, salar fundamental 1000 coroane, solvibil: 600 coroane dela comuna bis, și 400 coroane ajut. de stat, relut de grădina 20 coroane și locuință liberă corăspunzătoare în edificiul școlii.

Cvencvenalele în ambele comune se acoper din ajut. de stat. Ajutul de stat și cvinevenalele sunt asigurate beneficiind de ele și învățătorii de până aci. După întrarea în valoare și resp. punerea în aplicare a art. de lege XVI din 1913, salarizarea învățătorilor se va îndeplini prescrișelor aceluia.

Relutul de grădina se solvește în una sumă, iar salarul, atât partea dela comună, cât și cea din ajut. de stat, în rate lunare anticipate, observându-se că ajutul de stat devine lievid numai după ce dl ministru pe baza documentelor alesului îl pune în curgere.

Lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare, aleșilor și resp. instituțiilor învățători la aceste posturi li-se impune ca datorință: a conduce elevii la serviciile divine din biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

Concursurile înzestrate cu documentele recerute să se aștearnă subscrisului oficiu protopopesc în termenul deschis. Până înainte de alegere cu 8 zile concurenții se pot prezenta în comuna pentru care au petiționat, spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, (Aranyosbánya) 30 Maiu, 1913.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Lupșei în conțelegere cu comitetele parohiilor concernente:

Vasile Gan
protopresbiter.**Concurs.**

Pentru ocuparea postului de **conducătoare** la azilul comunal din **Resinăr (Rășinari)**, prin aceasta se escrie concurs care expiră la **15 Iulie n. 1913.**

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 600 cor.
2. Pentru o bonă 240 cor.
3. Relut de cvartir 80 cor. eventual cvartir în natură.
4. Două cuincuenalii de câte 100 cor., după 5 respective după 10 ani de serviciu aici în comună.

Rugărilor sunt a se înainta subsemnatului comitet de supraveghere până la 15 Iulie n. c. următoarele documente: 1. Diploma 2. atestat de botez 3. Atestat de serviciu 4. Atestat de moralitate.

Resinăr, (Rășinari) la 15 Iunie 1913.

Comitetul de supraveghere,
(130) 2-2 al azilului, Resinăr-Szeben m.

Nr 73/1913.

(127) 2-2

Anunț de licitațiune.

Pe baza preliminarului de spese aprobate de Prea V. C. sub Nr. 4671 Școl. din 1912 prin aceasta publicăm licitațiune minunând pentru adaptarea școlii gr. or. române din **Boian (Alsóbejón)** tractul Târnava.

Licitația se va ține la 9/22 Iunie 1913 la 11 oare în școala gr. or. din loc.

Comuna bisericească va da cărămida, nășipul, petrișul precum și cărăușile dela gara Mediaș sau Cetatea de baltă până la locul destinaț.

Prețul strigării este de 11,800 coroane, ear licitanții au să depuie înainte de licitare un vadiu de 10%.

Condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial are drept de a alege pe acela dintre minus oferenti, pe care îl va afla mai apt.

Boian, la 26 Maiu 1913.

Iosif Crișian
preș. com. paroh.**Pompiliu Popa**
notar.**Monografia**

institului seminarial teologic-pedagogic „**Andreian**”

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,

director.

Se poate procura dela **Librăria arhidiecezană din Sibiu** sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericii mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri** — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,
pictor bisericesc.

(46) 78-

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 150 + porto 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare:**Monografia școlii gr.-orient. române**din **Tilișca**

de

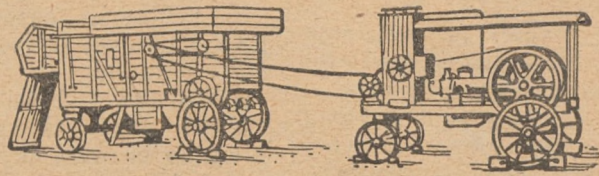
Ioan Bratu,

director școlar.

Prețul 1 cor. + porto 10 fil.

„AGRICOLA”, întreprindere de mașini agricole și motoare**BUDAPEST, V. Kőrall-utca 9.**

Cee bun e și ieftin!

Cee bun e și ieftin!

Motoare de oleu brut *originale* *suediene* și *originale* *Diesel* pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. **Locomobile** de benzin și oleu brut pentru garnituri de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit.

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

(100)

7-12

Correspondență românească.**Vasilie Ban,**

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie”

SIBIU strada Ounei (Burgergasse) Nr. 7 SIBIU

și

filiala „Emir”, strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 16**cu prețuri ieftine.****Prețurile:**

Ghete de copii Chevreux și Box ori Kalv, Nr. 20-25 = K 3-4
Ghete de copii „ „ „ „ 26-28 = „ 4-5
Ghete de copii „ „ „ „ 29-34 = „ 5-7
Ghete de băieți „ „ „ „ 35-39 = „ 7-9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „ 4-14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „ 8-14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wicha „ 7-
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreux ori box „ 9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „ 10-
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ 14-
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ 12-
Ghete americane „ „ „ „ „ 13-
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi „ 16-
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile „ 20-

Mare asortiment în

ghete de vară sure din piele de cerb cu șireturi întregi și jumătăți pentru dame, bărbați și copii cu pețurile cumpărării de cor. 5-50, 7-50, 9-50 și 12-50.

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare! În zile de sârbătoare și Duminicile am înainte de amezai până la 10 oare deschis. (89) 19-

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNYîn **Timișoara-Fabric**

Se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mult ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (133) 1-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

